

Adatok Magyarország flórájához

BÁNKUTI KÁROLY

ABSTRACT: (Contribution to the flora of Hungary.) Author adds some new data to the distribution of five species rare in Hungary. *Azolla caroliniana* an adventiv element of the Hungarian flora once occured in the central part of the country. New localities have been found in the Szigetköz in 1994. *Draba muralis*, *Sonchus palustris* and *Moenchia mantica* are relatively abundant in the Transdanubial region but have only a few data in the Northern Mountains. Some new contributions are added on to them. *Telekia speciosa* is a very rare mountaneous species known only from the Bükk Mountains and from the valley of River Tisza near Tiszabecs. A new living place has been discovered in the Zempléni Mountains.

Az utóbbi néhány év folyamán az ország különböző területein folytatott terepmunkáim alakalmával sikerült néhány hazánkban ritka vagy szórványosan előforduló faj újabb, az irodalomban ezidáig nem említett, termőhelyére bukkanni. Tekintve, hogy a vizsgálataim első-sorban szitakötőlárvákkal kapcsolatos információk gyűjtésére irányultak, általában nem volt alkalmam az alább említett fajokkal kapcsolatban a pusztta megfigyelésen vagy begyűjtésen kívül egyéb lényeges körülményeket feljegyezni. Ugyanakkor, úgy érzem, ezen adatok közlése a jelenlegi helyzetben, amikor egy sor termőhely már megszűnt vagy végveszélybe került, különösen aktuális. Az egyes fajok gyűjtőhelyeinek elhelyezkedését az *I. ábra* szemlélteti.

Azolla caroliniana WILLD.

Ezen adventív növényünket SOÓ (1964-1980) és SIMON (1992) Újpest, Vác, Gödöllő térségéből említi, ehhez FELFÖLDY (1990) azt az információt fűzi, hogy a növény századunk 40-es éveiben botanikuskeri kultúrából került ki, s jelenlegi hazai előfordulásáról nincsenek adataink. A Szigetköz területén végzett szitakötőlárva-gyűjtésünk alkalmával Ambrus András-sal és Kovács Tiborral figyeltünk fel jelentős állományára Lipót mellett, a Zsejkei-csatornán, 1994.08.10-én. Ugyanezen év október 11-12-i utunkon megpróbáltuk felmérni a növény elterjedését a Szigetközben, ennek eredménye a következő: Lipóton a strandfürdő melegvíz kifolyójától mintegy 100 méterre található az első példányok, szinte észrevehetetlenül beolvadva a sűrű *Salvinia natans* és *Spirodela polyrrhiza* állományba. Ahogy a Zsejkei-csatornán haladunk lefelé, egyre nagyobb tömegben látható, olykor akár néhány négyzetméteren alkotva összefüggő foltot, s egészen Ásványráróig jelen van.

Draba muralis L.

Síksági-montán, szubmediterrán-közép-európai faj, mely keletre a Krímig, Kaukázusig elhatol. Hazánkban a Naszálytól a Balaton-vidékig, Vas, Zala, Somogy, Baranya megyékben, illetve a Börzsönyben (Diósjenő) található ritka erdős-sztyep faj (SOÓ, 1964-1980; SIMON, 1992). Magam 1991. május 14-n a Börzsönyben, (Mogyorós-bérc) találtam néhány tövet, míg 1994. júniusában a Cserhát területéhez tartozó Rétságban fél domboldalt borító állományát láttam.

Telekia speciosa (SCHREB.) BAUMG.

SOÓ (1964-1980) szerint az Alpok-, Kárpátoktól a Kaukázusig előforduló montán-szubalpin faj. Hazánkban a korábbi irodalmi adatok szerint természetes körülmények között csak a Bükk néhány pontján fordul elő, újabban azonban a Nyírségből (Tiszabecs) is említik, mely termőhelye az egyetlen ismert előfordulás az Alföldön. (FINTHA – SÜMEGI – SZILÁGYI, 1993) Ismeretesek az ország egyéb részein elvadult állományai is. A faj több tucat példányból álló populációját a Sátor-hegységben figyeltem meg 1992. júliusában, a Komlóska-patak mellett.

Sonchus palustris L.

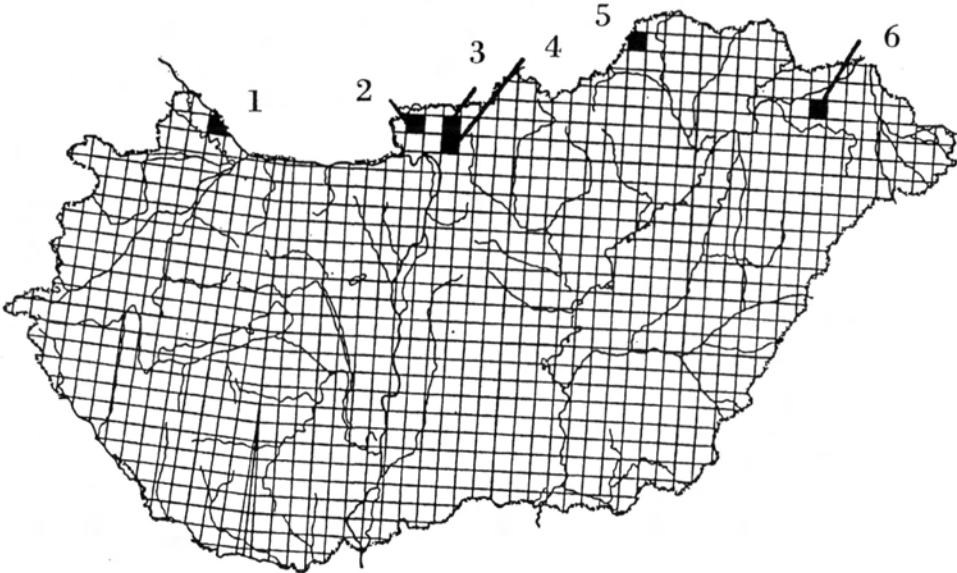
A genus hazai fajai közül ezt tekinthetjük a legritkább előfordulásúnak, az Északi-középhegység területéről mindössze a Bükkből (Szarvaskő) és a Börzsönyből (Diósjenő) vannak irodalmi adatai (SOÓ, 1964-1980; SIMON, 1992), ezek jelentős része azonban régebbi előfordulásra utal. A faj magaskörös növényzetben él, ezt támasztják alá saját megfigyeléseim is. 1994-ben a Cserhát területéhez tartozó Rétságon, valamint Bánkon találtam kisebb állományait, továbbá az Aggteleki Karsztszűk peremén Ragály és Zubogy között, a Csörgős-patak völgyében.

Moenchia mantica (L.) BARTL.

A Dunán túl sok helyen előfordul, attól keletre azonban csak a Mátraalján és a Sátor-hegységben (SOÓ, 1964-1980; SIMON, 1992). 1989-ben a Naszályban tett gyűjtőúton a Gyadai-réten találtam meg a faj több ezer példányát.

A fenti növények szárított példányai a Mátra Múzeum herbáriumában vannak elhelyezve.

Ehelyütt szeretnék köszönetet mondani Felföldy Lajosnak az *Azolla* példányok meghatározásáért, illetve a fajra vonatkozó információiért.

1. ábra A közleményben szereplő fajok gyűjtési pontjai:

- 1 – *Azolla caroliniana*
- 2 – *Draba muralis*
- 3 – *Draba muralis*, *Sonchus palustris*
- 4 – *Sonchus palustris*, *Moenchia mantica*
- 5 – *Sonchus palustris*
- 6 – *Telekia speciosa*

IRODALOM

- FELFÖLDY, L. (1990): Hínár határozó. In Vízügyi hidrobiológia. Aqua Kiadó, Budapest.
- FINTHA, I. – SÜMEGI, P. – SZILÁGYI, G. (1993): A new biotope of *Chilostoma banaticum* (Rossmasler, 1838) in Hungary and its nature conservational aspects. *Malakológiai Tájékoztató* 12. 29-33.
- SIMON, T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója. Tankönyvkiadó, Budapest.
- SOÓ, R. (1964-1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve I-VI. Akadémiai Kiadó, Budapest.

BÁNKUTI Károly
Mátra Múzeum
H-3200 GYÖNGYÖS
Kossuth u. 40.